

Van: "[REDACTED], [REDACTED]"
Verzonden: donderdag 15 februari 2024 11:55
Aan: "[REDACTED], [REDACTED]" <[REDACTED]@bronckhorst.nl>; "[REDACTED]@dietz.nl" <[REDACTED]@dietz.nl>
Onderwerp: Bestuurlijke bijeenkomst 16 februari en verslag 1 februari
Bijlage(n): Deelnemers bestuurlijke bijeenkomst 16 februari 2024.xlsx, 20240201_Verslag ambtelijke kennismakingsbijeenkomst.docx, 20240201 Regiorotonde Steenderen DEF.pdf

Concept om te versturen – graag dubbelcheck

Geachte Gebiedspartners,

Morgen, vrijdag 16 februari, houden we de eerste bestuurlijke bijeenkomst voor de Regiorotonde Steenderen-8rhk. We zien ernaar uit u mee te nemen in onze verkenning en met elkaar te reflecteren op wat dit bestuurlijk van u en ons gaat vragen.

In de bijlage ontvangt u:

- Het verslag en de presentatie van de bijeenkomst op 1 februari 2024, waarin we met een groot aantal (ambtelijk) inhoudelijk specialisten de potentie verkenden van onze ideeën voor een regiorotonde (energie, water, nutriënten, meekoppelkansen).
- De aanmeldingen tot nu voor de bijeenkomst 16 februari 2024

Het programma voor deze bestuurlijke bijeenkomst (locatie: Raadzaal gemeentehuis Bronckhorst) is als volgt:

09:45 inloop met koffie
10:00 welkom & voorstelronde
10:10 presentatie
10:45 ruimte voor vragen
11:00 koffiepauze
11:15 procesontwerp en deeltrajecten
11:45 vervolgafspraken
12:00 afsluiting
aansluitend: lunch
13:00 einde

Graag tot morgen!

Met hartelijke groet,
Mede namens het team,

[REDACTED] Regiorotonde Steenderen-8rhk

gemeente Bronckhorst

Elderinkweg 2
7255 KA Hengelo (Gld)
Postbus 200
7255 ZJ Hengelo (Gld)

T (0575) 75 02 50
M (06) 48 511 539
W www.bronckhorst.nl

Aanmeldingen Bestuurlijke Bijeenkomst Regiorotonde Stee 16-Feb-24

Organisatie	Afvaardiging	Aangemeld
Provincie Gelderland		1
Waterschap Rijn&IJssel		1
Waterschap Rijn&IJssel		1
Oost NL		1
Liander		1
Aviko		1
Waterstromen		1
Friesland Campina Steenderen		1
De Covik		1
Civitas Energie		1
Sité		1
Dorpsenergieproces Steenderen		1
Dorpsenergieproces Steenderen		1
De Steenderense Ondernemersveren		1
Ministerie van BZK		0
Ministerie van LNV		0
Ministerie van EZK		0
Agem		1
RES Achterhoek		1
Gemeente Aalten		1
Energy board Gelderland		1
LTO Noord, West8rhk		1
8-RHK Ambassadeurs		1
Gemeente Bronckhorst	Wilko Pelgrom	1
	Emmeke Gosselink	1
	Antoon Peppelman	1
	Evert Blaauw	1
		1
TEAM		1
		1
		1
		1
Totaal		29

VERSLAG AMBTELIJKE KENNISMAKINGSBIJEENKOMST REGIOROTONDE STEENDEREN

1 februari 2024

Verslag ambtelijke kennismakingsbijeenkomst Regiorotonde Steenderen op 1 februari 2024

Aanwezig

Agem [redacted], Aviko [redacted], [redacted], [redacted], [redacted]
[redacted], Civitas Energie [redacted], [redacted], De Covik [redacted]
[redacted], DEP Steenderen [redacted], [redacted], Dietz Strategie & Communicatie
[redacted], [redacted], Friesland Campina [redacted], GC-BV [redacted]
[redacted], Gemeente Berkelland [redacted], Gemeente Bronckhorst [redacted]
[redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted]
[redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted]
Liander [redacted], [redacted], Ministerie BZK [redacted], [redacted],
Ministerie EZK (online: [redacted], [redacted], Ministerie LNV [redacted]
[redacted], Provincie Gelderland [redacted], [redacted], [redacted], RES Achterhoek
[redacted], Sité [redacted], SOV [redacted], Waterstromen [redacted]
[redacted], [redacted]

Verhinderd met kennisgeving

[redacted] (8rhhok Ambassadeurs), [redacted] (GC-BV), [redacted] (Gemeente
Oude IJsselstreek), [redacted] (Waterschap Rijn en IJssel)

Plenaire inleiding

Na het welkomstwoord en een korte achtergrondschets, presenteert Gemeente Bronckhorst de inzichten die zijn vergaard tijdens de preverkenning naar een lokaal energiesysteem. Netcongestie en leveringszekerheid zijn in toenemende mate bovenliggende opgaven voor de brede maatschappelijke opgaven waarvoor de regio staat. Door een lokaal energieplatform te verbinden aan de water- en nutriëntencyclus kunnen we niet alleen kringlopen sluiten, maar ook synergie en meerwaarde voor het gebied creëren. Naast leveringszekerheid zijn hiermee bredere opgaven in de Achterhoek gediend. Wel vraagt dit om een raamwerk van operationele, financiële en juridische afspraken - en om ondernemende overheden die samen met gebiedspartners de handen ineenslaan. In de huidige verkenning wil gemeente Bronckhorst in kaart brengen wat hier voor nodig is, in middelen (voorfinanciering of subsidies) en in rolneming. In de tweede helft van dit voorjaar moet deze verkenning resulteren in een concreet voorstel voor een samenwerkingsovereenkomst die ter bestuurlijke besluitvorming wordt voorgelegd.

Aansluitend aan de presentatie van gemeente Bronckhorst licht Civitas Energie toe hoe hun technologie en platform ingezet kan worden voor monitoring, intern salderen en integraal programmeren. Ook financieel kan een lokale energiegemeenschap voor alle betrokken partijen lonen en ruimte bieden voor een maatschappelijk fonds van waaruit regionale meerwaarde kan worden gecreëerd.

Na een aantal verdiepende vragen over de technische en praktische inrichting van het platform vraagt RES Achterhoek of het voorzieningsgebied voor de regiorotonde niet moet worden uitgebreid met bijvoorbeeld Zutphen, Lochem en met name Doetinchem. Daar liggen namelijk drie onderstations die relevant zijn voor de bredere regio. Bovendien kan schaalmaat het concept versterken. Civitas Energie

antwoordt dat de optimale scope meer onderzoek vereist. Gemeente Bronckhorst licht toe dat de nu in Steenderen aanwezige combinatie van massa, diversiteit en lopende innovatieprocessen kansen bieden om hier te beginnen; uiteindelijk moet de regiorotonde kopieerbaar en uitbreidbaar zijn.

Gevraagd wordt hoe uniek deze regiorotonde - in combinatie met het platform zoals Civitas Energie dit schetst - is. Civitas Energie stelt dat elders wordt gewerkt aan hubs en intern salderen, maar dat dit enkel stroom betreft en dat het aantakken van huishoudelijke gebruikers hooguit op kleinere schaal plaatsvindt. Zowel de meervoudige opzet als de scope van de regiorotonde Steenderen zijn uniek.

De congestieproblematiek reikt veel verder dan aanvankelijk gedacht. Verwachting is dat Tennet vervroegd gaat aankondigen dat zij geen profielwijzigingen c.q. nieuwe aansluitingen meer zullen kunnen realiseren in Gelderland, Flevoland en Utrecht, zoals recent al bleek bij Energiehub Overbetuwe. Liander bevestigt dat TenneT vanmiddag nog met een persverklaring zal komen*. Tennet ziet op dit moment geen enkele ruimte om afname- en invoedingsprofielen aan te passen of veranderen. Dit geldt niet alleen voor het hoogspanningsnet maar strekt zich ook uit tot het middenspanningsnet, en geldt voor alle initiatieven sinds november '22.

[* In het uiteindelijke persbericht stelt TenneT dat energyhubs belangrijk zijn voor het toekomstige energiesysteem, netbeheerders hen ondersteunen en dat energyhubs voorlopig maatwerk zijn, red.]

Liander verwacht dat deze beperking zal blijven gelden tot aan het moment waarop de capaciteit op het hoogspanningsnet wordt uitgebreid, vanaf 2029, en mogelijk ook nog in de jaren erna voelbaar zal blijven. Tegelijkertijd is het zaak de tussenliggende periode te benutten om de toekomstige invoeding en afname integraal te programmeren. Congestie management en lokaal balanceren van vraag en aanbod blijft naar de toekomst toe een belangrijk deel van de oplossing.

Gemeente Bronckhorst concludeert dat lokale overheden een beperkt handelingsperspectief hebben. Het inzicht dat we met een lokaal platform kunnen genereren kan ons daarbij helpen.

Werk sessie

Verspreid in de zaal is voor ieder van de 5 thema's rond het concept van de regiorotonde (energierotonde, nutriëntenrotonde, waterrotonde, meekoppelkansen en raamwerk) een poster opgehangen. Aanwezigen geven met post-its aan welke kansen, ideeën en suggesties zij zien, en welke randvoorwaarden zij zien voor deelname.

Energierotonde

De aanwezigen onderschrijven het belang van een lokaal energiesysteem waarin energie lokaal wordt gebalanceerd. Ondanks de nu aangekondigde beperkingen moeten we hier naartoe werken.

Monitoring en inzicht in verbruik- en invoedingsprofielen is randvoorwaarde om eventueel aanwezige ruimte op het net alsnog te kunnen benutten. Inzicht is ook de eerste stap richting flexibele vraag- en aanbodsturing waarmee lokale pieken kunnen worden verkleind. Lokale bedrijven kunnen hier een rol in vervullen. Gezien de netcongestie is de wisselwerking tussen stroom, (bio)gas en (rest)warmte in het concept regiorotonde een pré. Juist het gericht inzetten en schakelen tussen deze energiedragers kan helpen om ruimte te creëren op het

net. Aanwezigen vragen om scenario's uit te werken hoe verschillende technieken in dit verband het beste kunnen worden ingezet.

Voor de inrichting van het lokale energiebedrijf is het essentieel dat er met volledige transparantie wordt gewerkt richting alle betrokken partijen, zowel ten aanzien van het verdienmodel als ten aanzien van sturingsprincipes. Ook uitbreidbaarheid en kopieerbaarheid moeten worden meegenomen in het uitwerken van dit concept.

Waterrotonde

Ten aanzien van de waterketen wordt gesproken over de impact van grondwateronttrekking. Er is, ook in het licht van toenemende klimaatextremen, een brede voorkeur voor een circulair watersysteem waarmee restwater terug in de ondergrond wordt gebracht. Dit vraagt nader onderzoek naar regelgeving (o.a. natuur, bodemkwaliteit en waterkwaliteit). Ook slim watergebruik, het hergebruiken van warmte en stoffen uit water en mogelijk hergebruik van proceswater moeten worden onderzocht.

Nutriëntenrotonde

Biogas kan (zeker nu netcongestie verdere elektrificatie lijkt te blokkeren) een waardevolle toevoeging zijn in de energiemix en levert ook meer energetisch rendement dan omzetting naar stroom. De meerwaarde van een centrale vergister met kunstmestfabriek voor de betrokken boeren is evident in het licht van hun stikstofbelasting. Uiteraard moet worden onderzocht welke juridische (experimenteer)ruimte hiervoor kan worden geboden.

Ook het energetisch potentieel van de groenafvalstromen in de regio moet worden verkend (inclusief de daarvoor benodigde partijen). Vanuit beleidsmatig perspectief is het essentieel dat overheden op alle niveaus betrokken zijn en dat integrale en sectorale kaders worden meegewogen.

Meekoppelkansen

De gepresenteerde meekoppelkansen worden erkend en herkend. Er wordt aandacht gevraagd voor energie-armoede en de meerwaarde van deze ontwikkeling voor bijv. huurders, ook in relatie tot de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.

Aanwezigen roepen op om te zoeken naar praktische meekoppelkansen die geen remmende werking hebben op het gehele proces, en toegevoegde waarde creëren voor inwoners en gevestigde bedrijven.

Raamwerk

Rondom het thema raamwerk wordt gefocust op de inrichting van de samenwerkingen en op financiële aspecten. Onderlinge transparantie is essentieel. Alhoewel er begrip is dat de keuze, waar opbrengsten voor worden ingezet, uiteindelijk een politiek-bestuurlijke weging is, moet het eindresultaat voor alle partijen lonend zijn. Daarnaast wordt gewezen op dilemma's rond maatwerk / individuele vrijheid in verbruik en bedrijfsprocessen versus het aangaan van onderlinge afhankelijkheden.

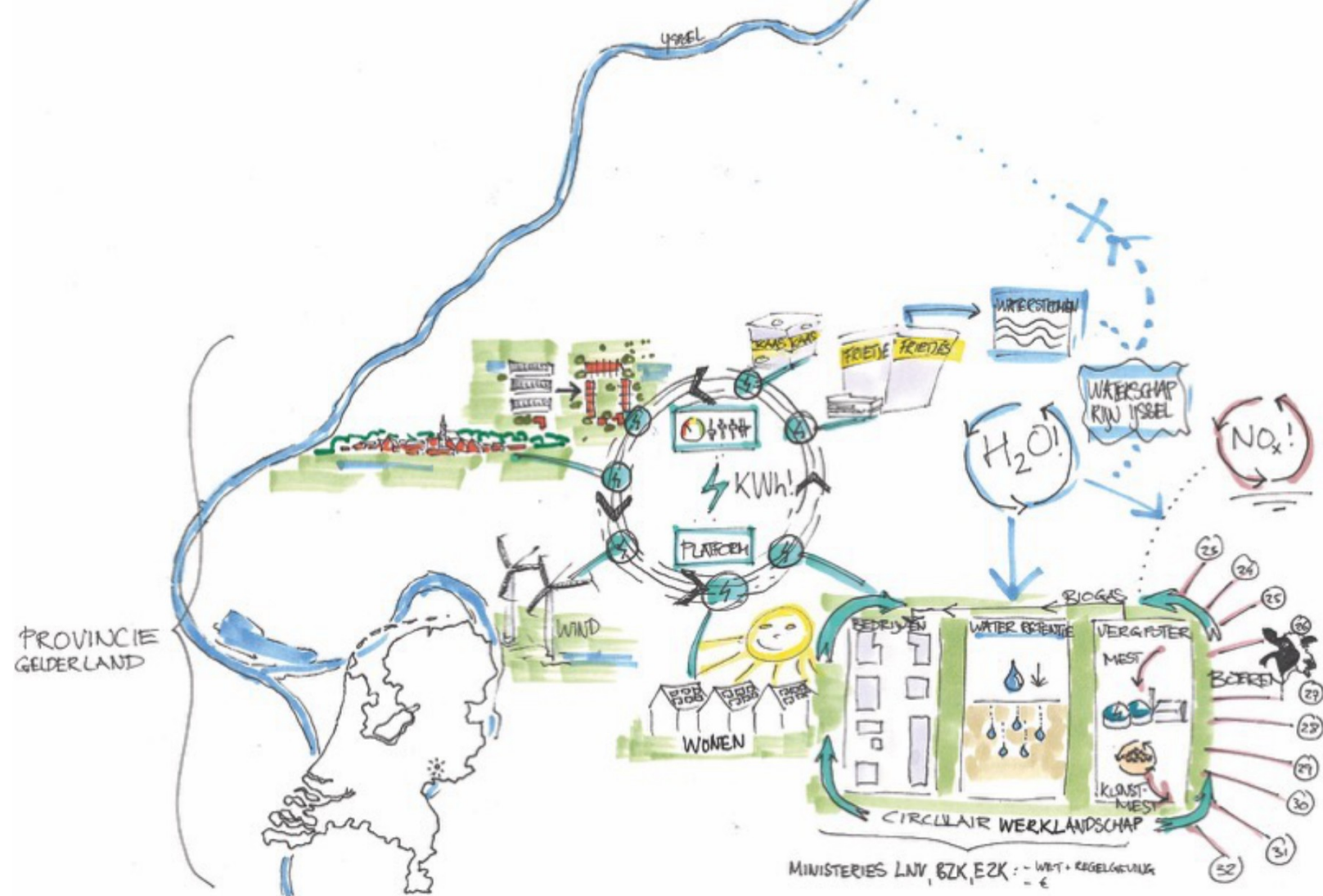

Slot

Na terugkoppeling vanuit de verschillende thema's geeft gemeente Bronckhorst aan dat, aan de hand van de opgehaalde input, de komende periode vervolggesprekken worden gevoerd. Ook zullen de bestuurders van de beoogde gebiedspartners worden bijgepraat.

De aanwezigen worden bedankt door Gemeente Bronckhorst voor hun inbreng en gevraagd om alvast 14 maart in hun agenda te noteren voor de volgende inhoudelijke bijeenkomst.

Regiorotonde Steenderen 8rhk

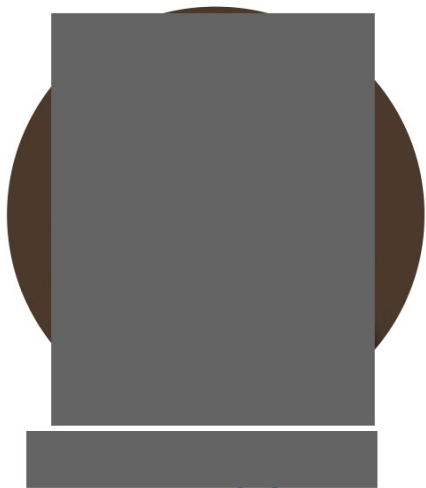
Februari 2024

en

Programma

- 10:00 Welkom door [REDACTED]
- 10:05 Presentatie visie regiorotonde door [REDACTED]
- 10:25 Toelichting lokaal energiesysteem door [REDACTED]
- 10:45 Koffie
- 11:00 Aan de slag: postersessie
- 11:45 Wrap up
- 12:00 Lunch
- 13:00 Einde

Welkom namens ons team

Achterhoek: gedeelde uitdagingen

- Perspectief voor agrariërs
- Toekomst buitengebied
- Demografie & voorzieningen
- Nieuwbouwlocaties woningen & bedrijven
- Droogte & natuur
- Duurzame en circulaire economie
- Energietransitie
-

DRINGEND

➤ **Integrale, gebiedsgerichte aanpak:**
vraagstukken in samenhang oplossen (integrerend)

Achterhoek Visie 2030

Ruimte voor
innovatie,
groeien
in kwaliteit

BOUWEN AAN EEN
DIENSTBAAR,
LEEFBAAR EN SOCIAAL
BRONCKHORST

COALITIEAKKOORD
2022-2026

gouvernement

Routekaart

Ambities 2024:

Bronckhorst Energieneutraal

(regie op)

- Dorps Energie Processen
- warmtetransitie
- een lokaal energiesysteem
- grootschalige energieprojecten
- ondersteunende randvoorwaarden

➤ **Ambities zijn voor hele gemeente**

➤ **In Steenderen kans om (vanuit Lokaal Energiesysteem) meerdere ambities integraal te realiseren (plus: meekoppelkansen)**

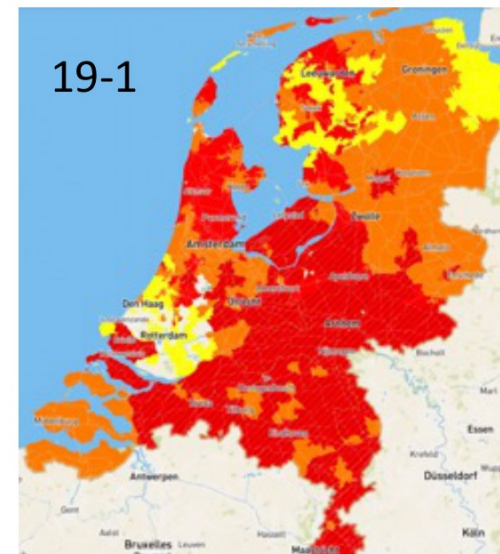
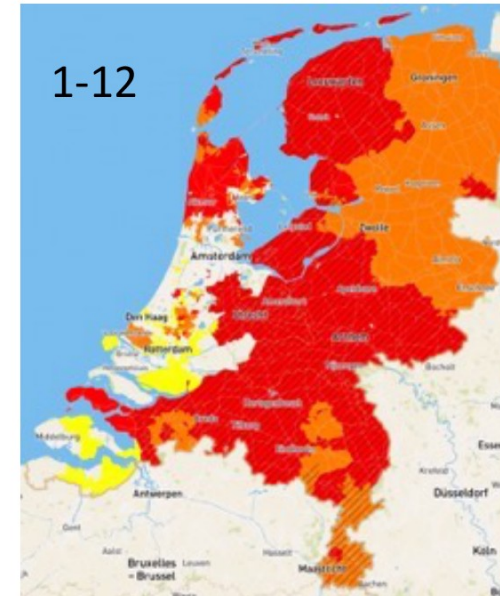
11 Mei 2023:

Town Deal Sterke Streken Steenderen
met minister BZK Hanke Bruins Slot

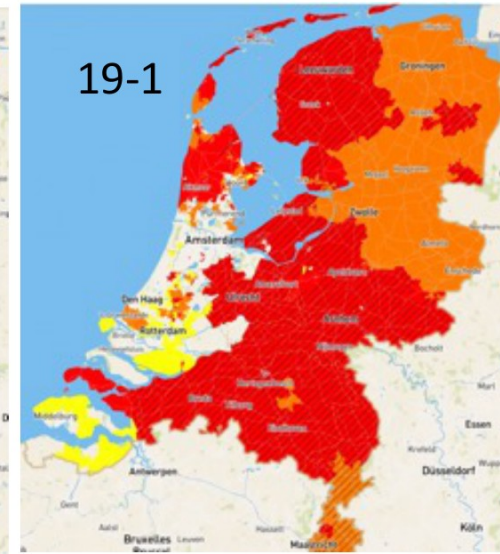
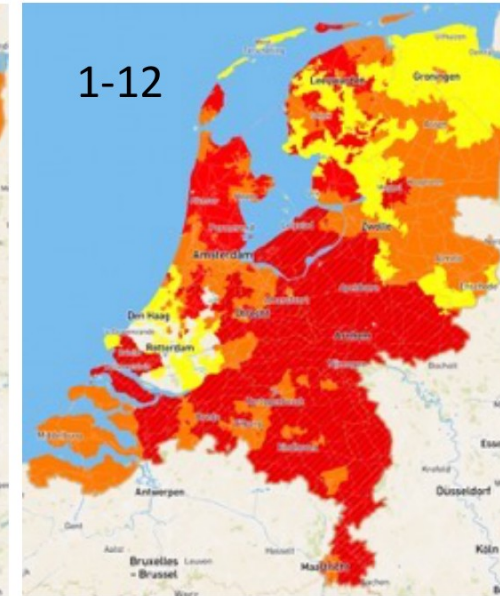
Netcongestie als bovenliggende opgave

- Leveringszekerheid: niet alleen grootverbruikers
- Geen ruimte voor nieuwe initiatieven sinds nov '22
- Netcongestie belemmert aanpak centrale opgaven:
woningbouw, economie, energietransitie
 - **Achterhoek op slot**
- Uitbreiding netcapaciteit pas voorzien na 2029
- Congestiemanagement in Achterhoek biedt geen soelaas meer
- Lokale overheden: beperkt handelingsperspectief

Netcapaciteit afname
bron: [Netbeheer Nederland](#)

Netcapaciteit invoeding

Integraal programmeren op het middenspanningsnet: een stabiel profiel

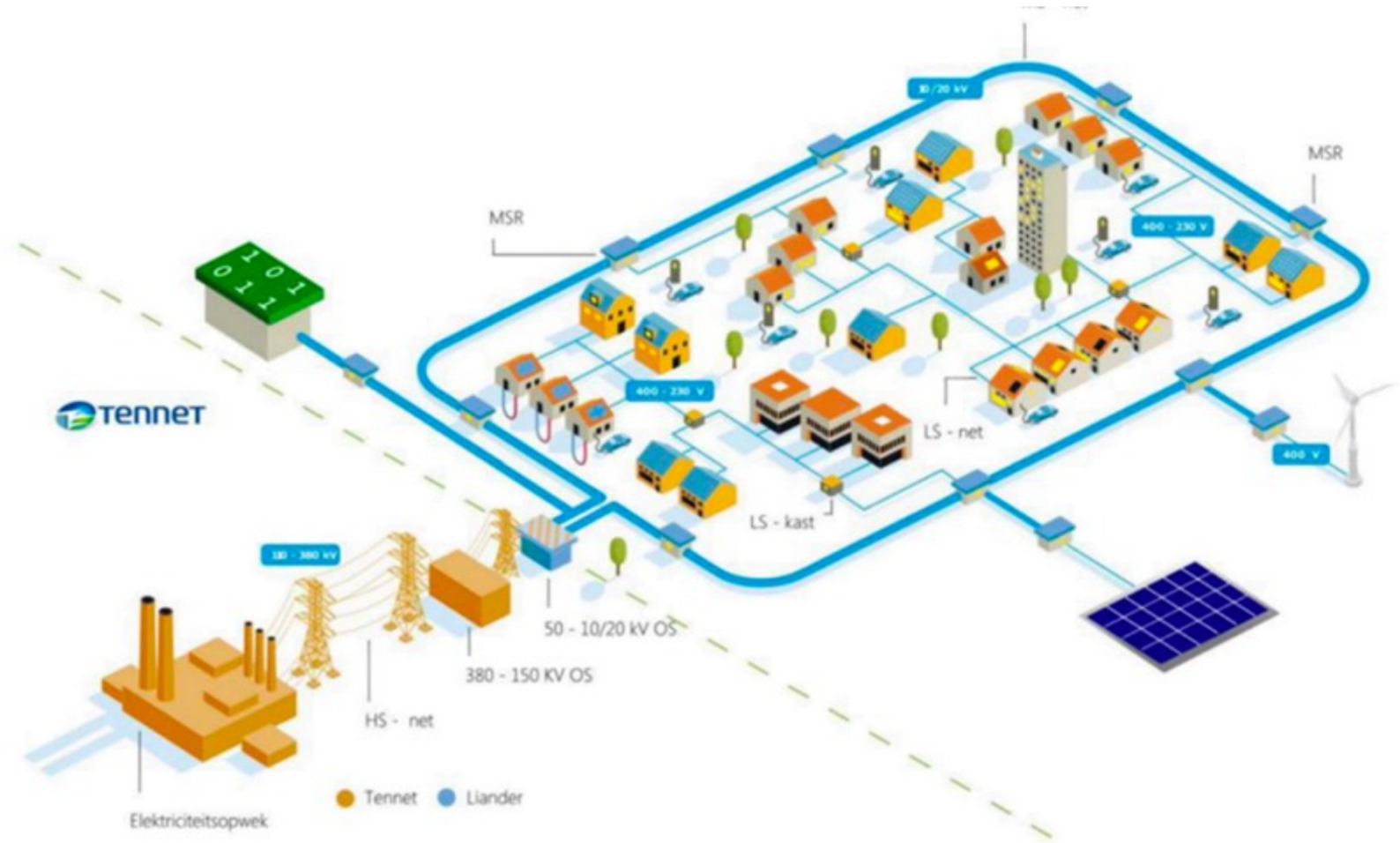
Afhankelijkheid van hoogspanningsnet verminderen

=

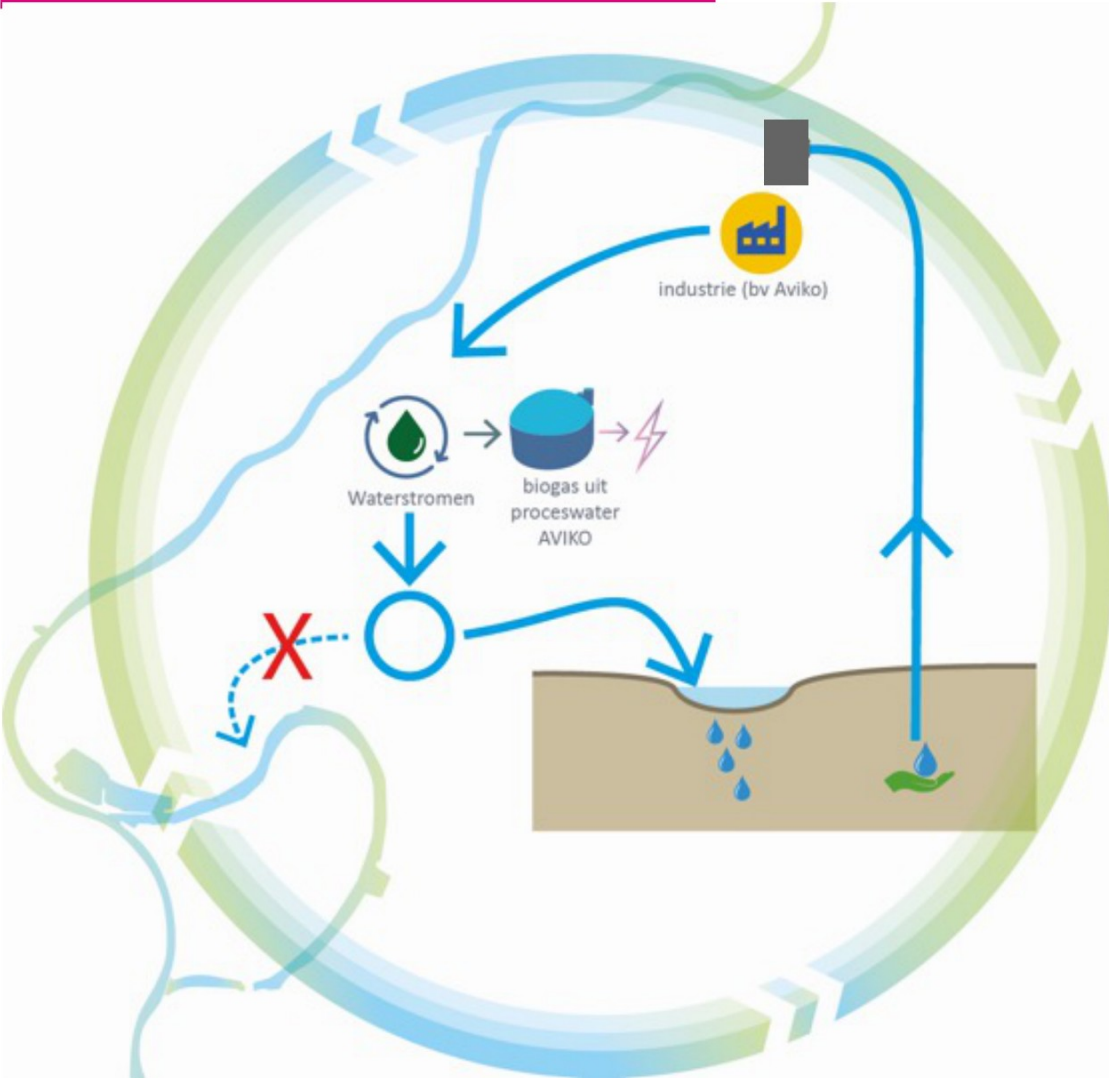
EINDDOEL: LEVERINGSZEKERHEID

=

Druk op hoogspanningsnet verlagen

Waterrotonde

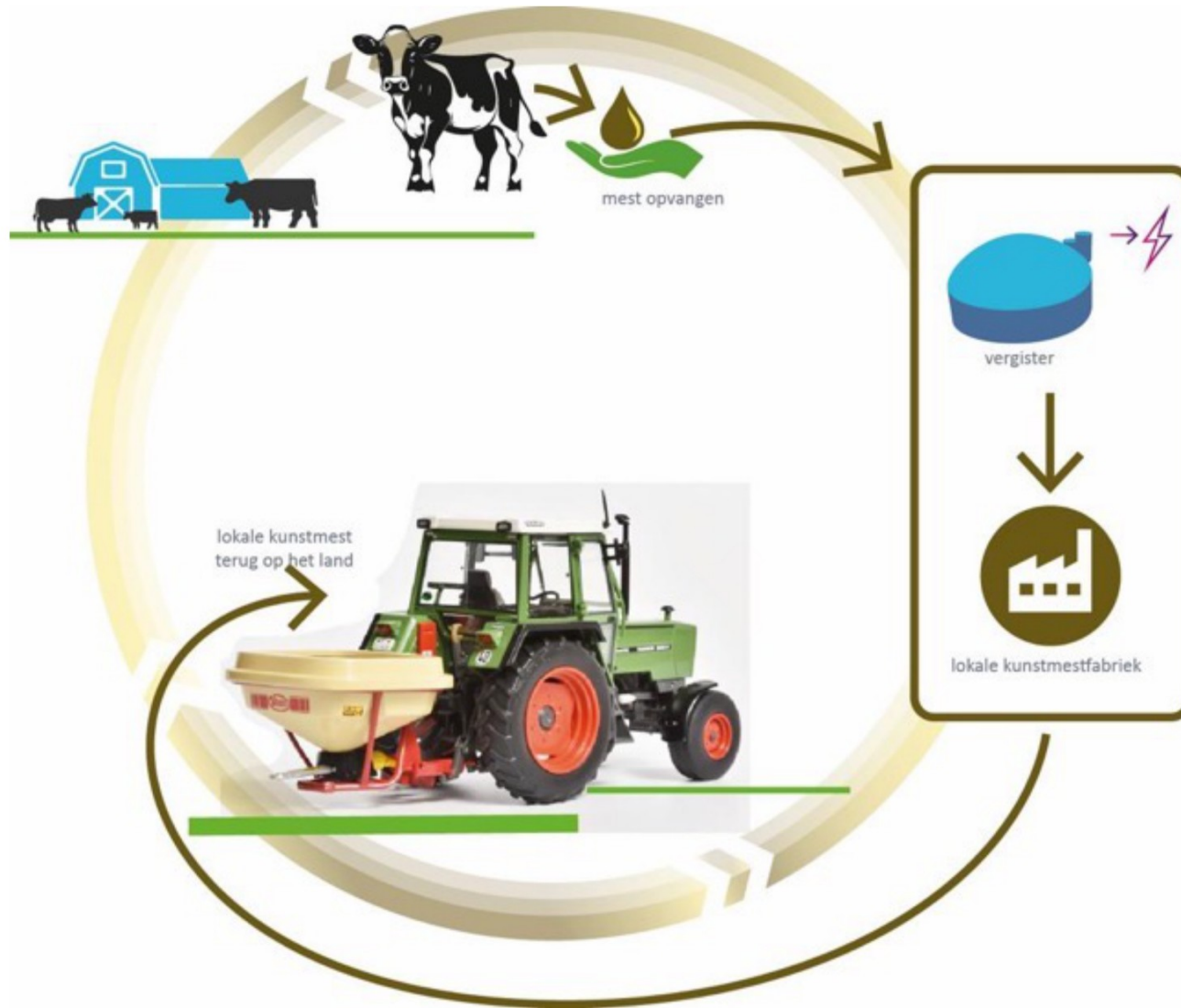
Options:

- Water terug in proces?
- Water terug in gebied?
 - Retentie, infiltratie,...

Te onderzoeken:

- Operationele aspecten
- Meekoppelkansen landschap
- Meekoppelkansen filtraat
- Kosten & (maatschappelijke) opbrengsten

Nutriëntenrotonde

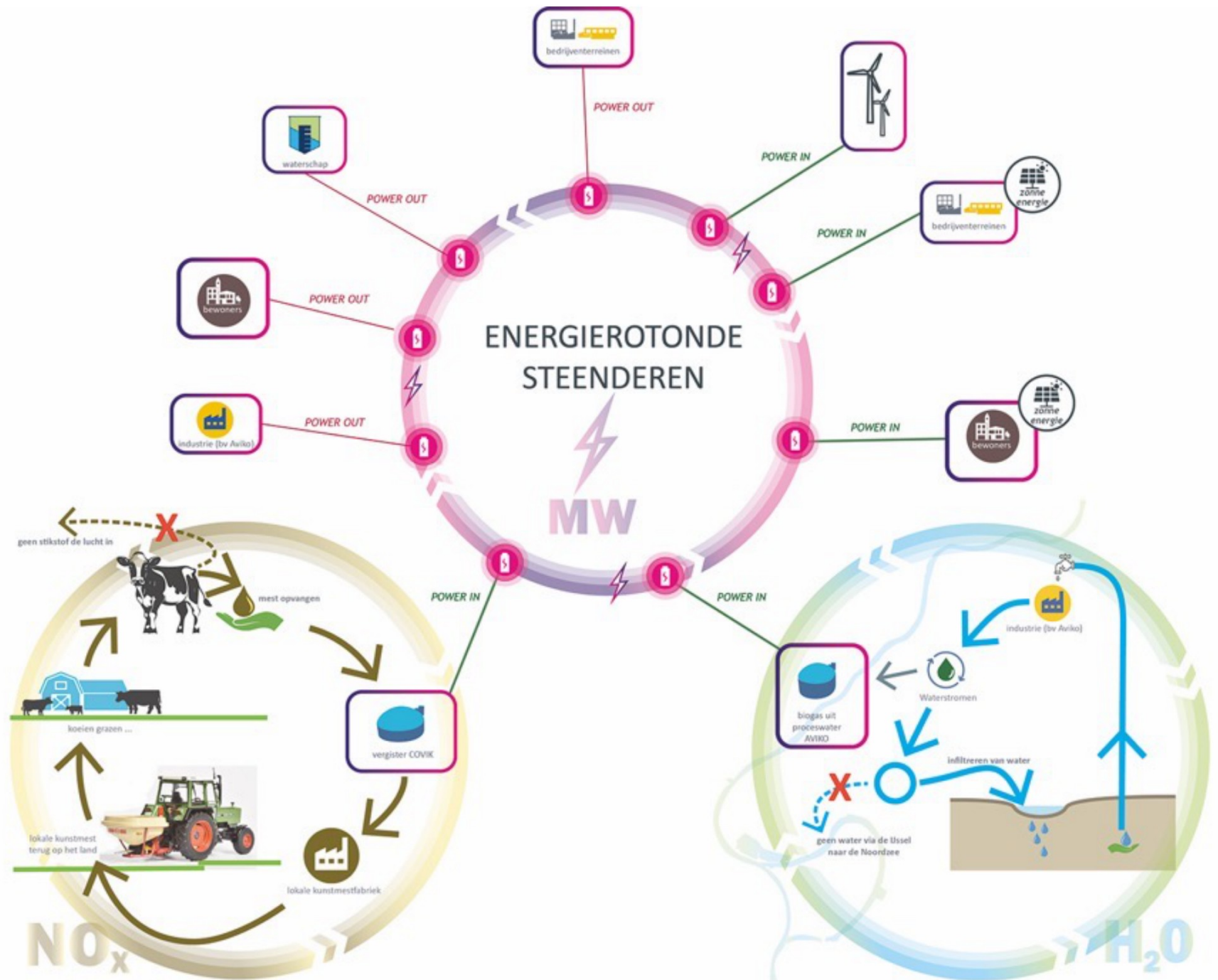

Te onderzoeken:

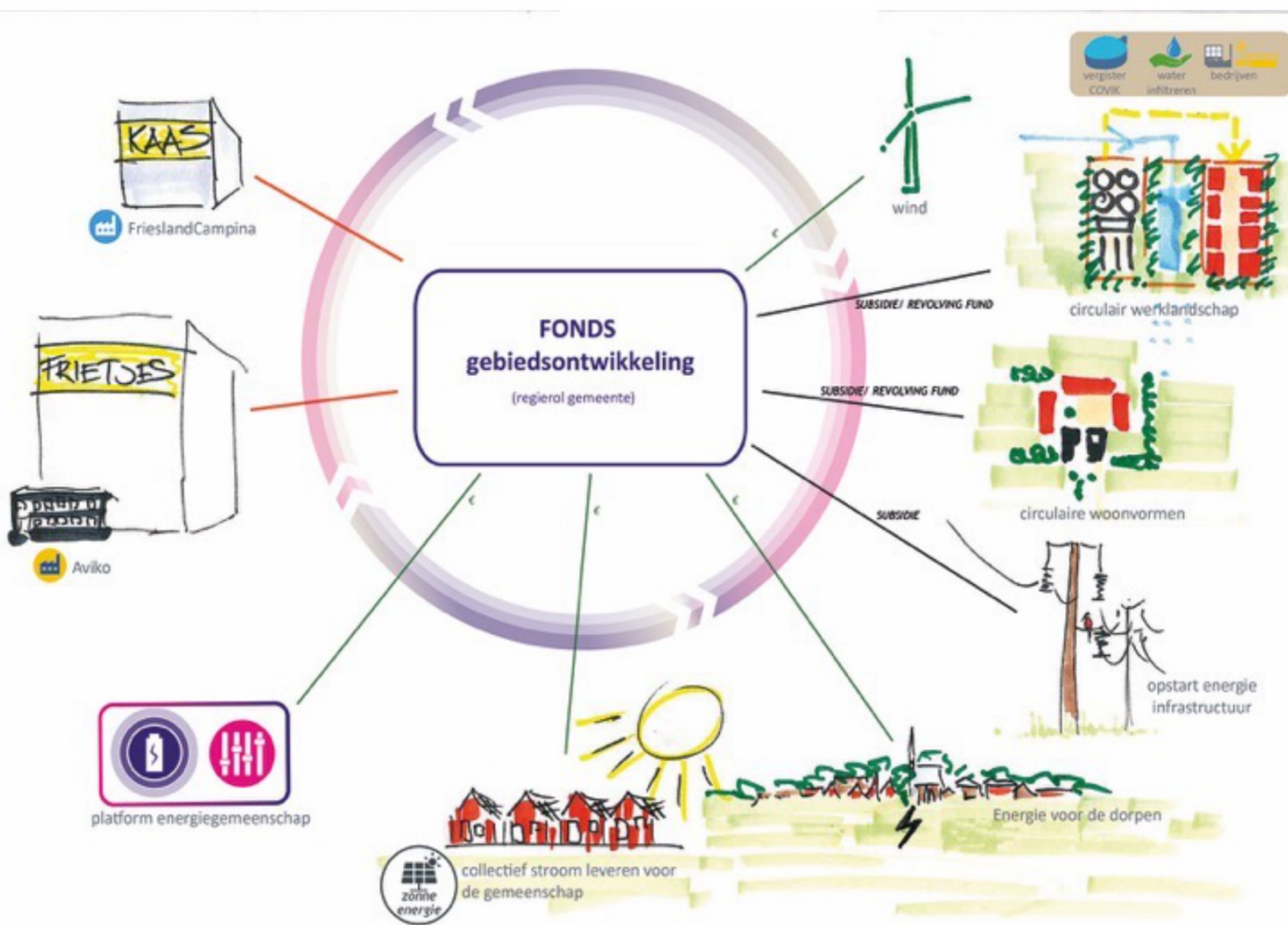
- Scope
- Businesscase €
- Financiering
- Afnamegaranties
- Wettelijke kaders (kunstmest, stikstof)
- Operationele afspraken
- Locaties
- ...

Ideaalplaatje....

Te onderzoeken in
verkenningfase:

Meekoppelkansen

- energiearmoede
- opbrengst energielevering
- woningbouw
- circulaire regionale economie
- bedrijventerreinen (levert € op)
- natuurontwikkeling

➤ Initiatieven van onderop

Maatschappelijk verdienmodel vraagt om politiek-bestuurlijke keuzes over aanwending fonds / opbrengsten.

NB governance innovatie:
concept uitbreidbaar en kopieerbaar?

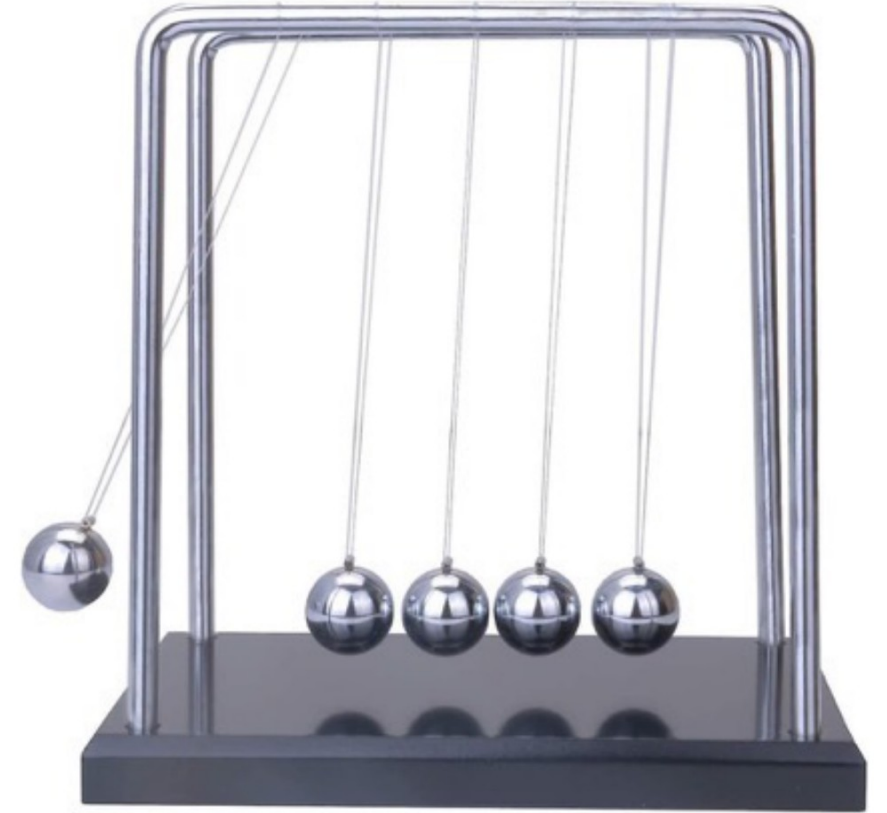
Opbrengst preverkenning

Concept lokale energiegemeenschap sowieso kansrijk

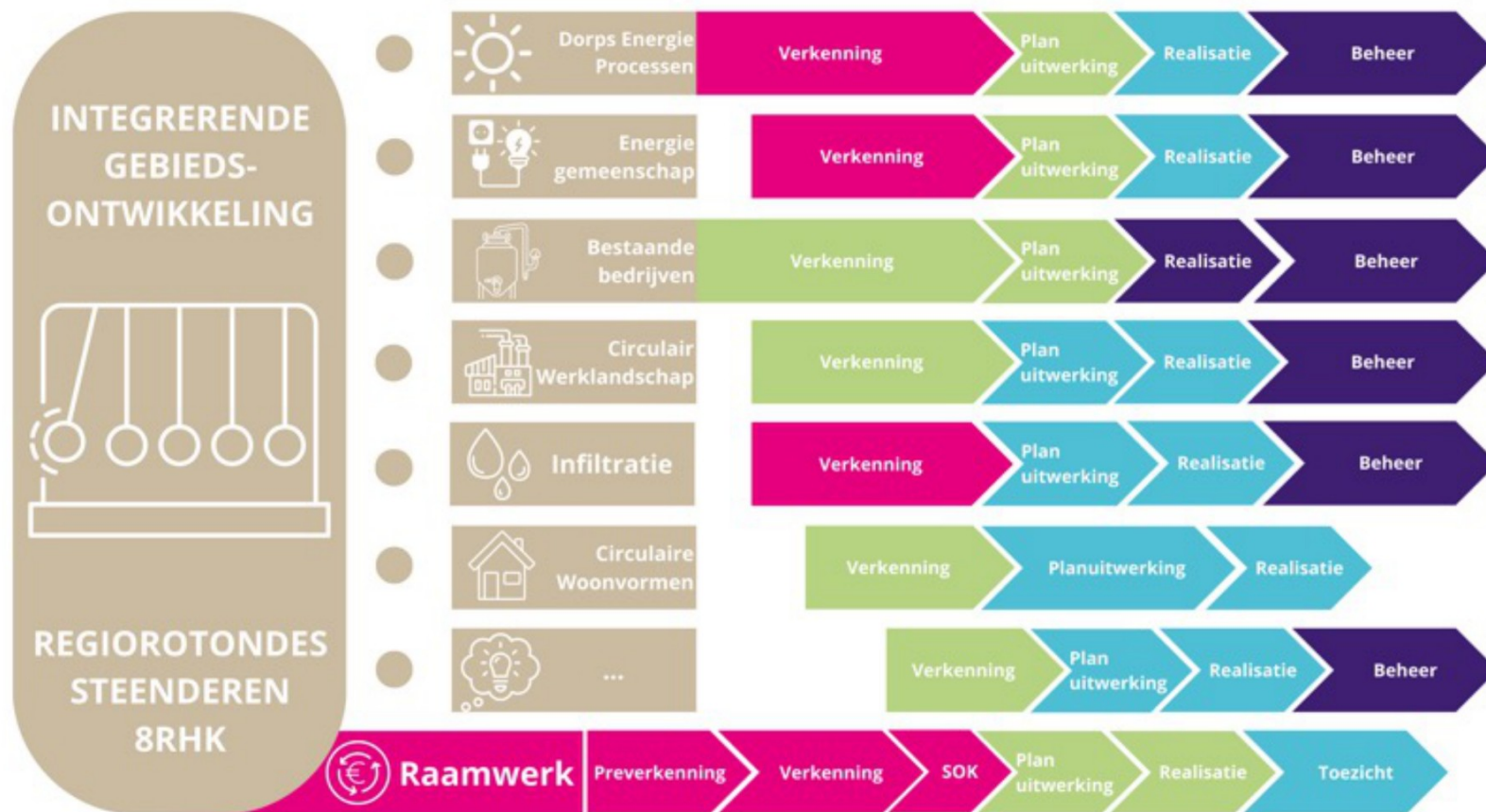
- Handelingsperspectief voor netcongestie
- Met lokaal energiebedrijf naar circulaire economie
 - Disclaimer: factor tijd!
- Vliegwiel voor meekoppelkansen

➤ Raamwerk van afspraken nodig (operationeel, juridisch, financieel)

- Q1 verkenning
- Q2 besluit over vervolg

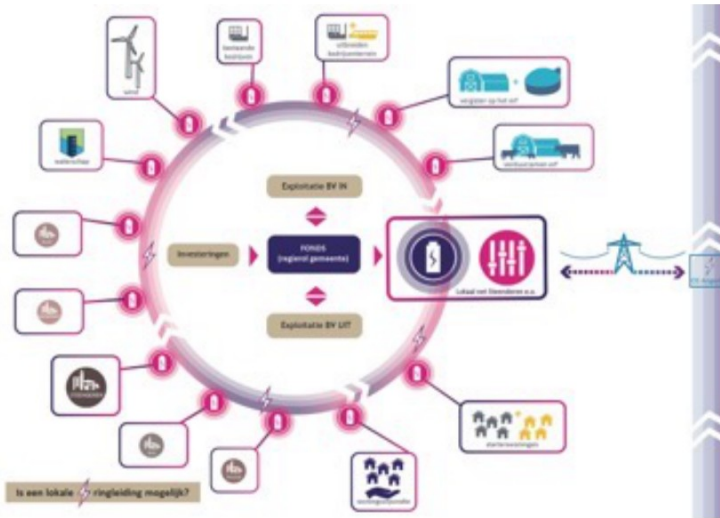
Wie moet wat in welke fase doen?

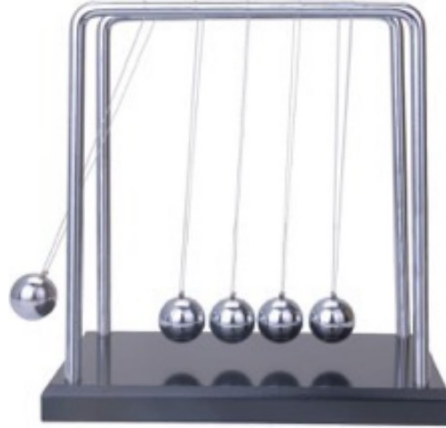
Raamwerk (afspraken, infrastructuur en projectorganisatie) vraagt ondernemende overheid en OOO partnerschap

Verkenning moet resulteren in gedeelde Visie en Samenwerkingsovereenkomst incl. rol per deelproject (in vervolgfases)

Energierotonde

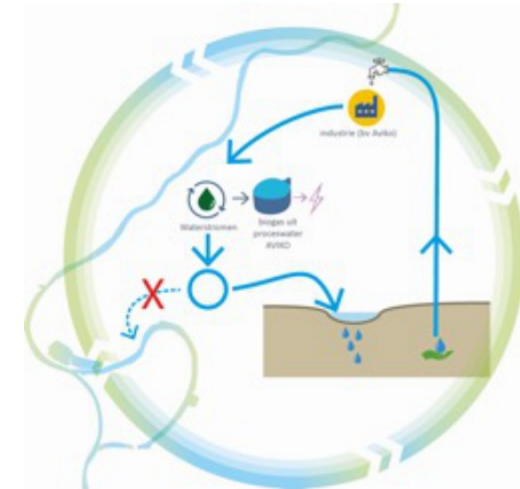

Raamwerk

operationeel, juridisch, financieel

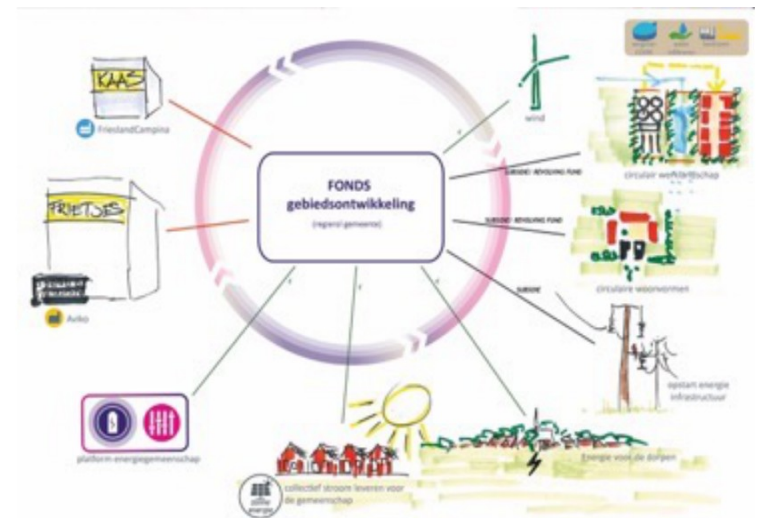
Waterrotonde

Nutrientenrotonde

Meekoppelkansen

5 thema's, 2 vragen:

1. Wat zijn uw ideeën / suggesties?
2. Wat heeft u nodig om mee te doen?

Civitas Energie

gemeente Bronckhorst

Huidig energie systeem

Energie niet afgestemd

Geen profijt lokaal

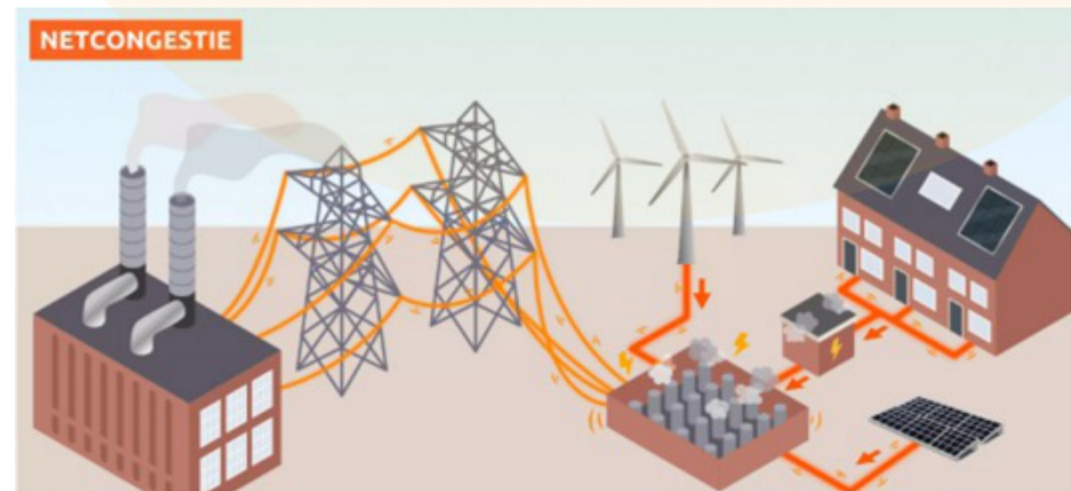
Slechte benutting van infrastructuur

Weinig betrokkenheid burger

Winsten stromen weg naar het buitenland

Zonnepark Nyrstar II

NETHERLANDS / ZONNE-ENERGIE / PROJECT

Zonneweide Nyrstar II wordt het tweede zonnepark op het terrein van Nyrstar te Budel waarmee het huidige zonnepark en haar capaciteit wordt verdubbeld. 'Nyrstar II' beslaat 46,6 hectare en bestaat uit 105.000 zonnepanelen. Van de 46,6 hectare zal ruim 5,3 hectare groengebied worden.

De panelen tezamen leveren een vermogen van zo'n 58 MWp en produceren voldoende duurzame elektriciteit voor ruim 12 duizend huishoudens in de regio. Daarnaast wordt een deel van de opgewekte duurzame energie geïnjecteerd in de Nyrstar fabriek. Daarmee levert de zonnepark een substantiële bijdrage leveren in de verduurzaming van de energievoorziening van de gemeente Cranendonck en Nyrstar.

56 GWh

Jaarlijkse productie

12.600

Huishoudens

644.000 ton CO₂

Winst per 25 jaar

Nieuwe energie systeem

Energie wordt afgestemd

Winsten worden lokaal behouden

Bestaande infrastructuur optimaal benut

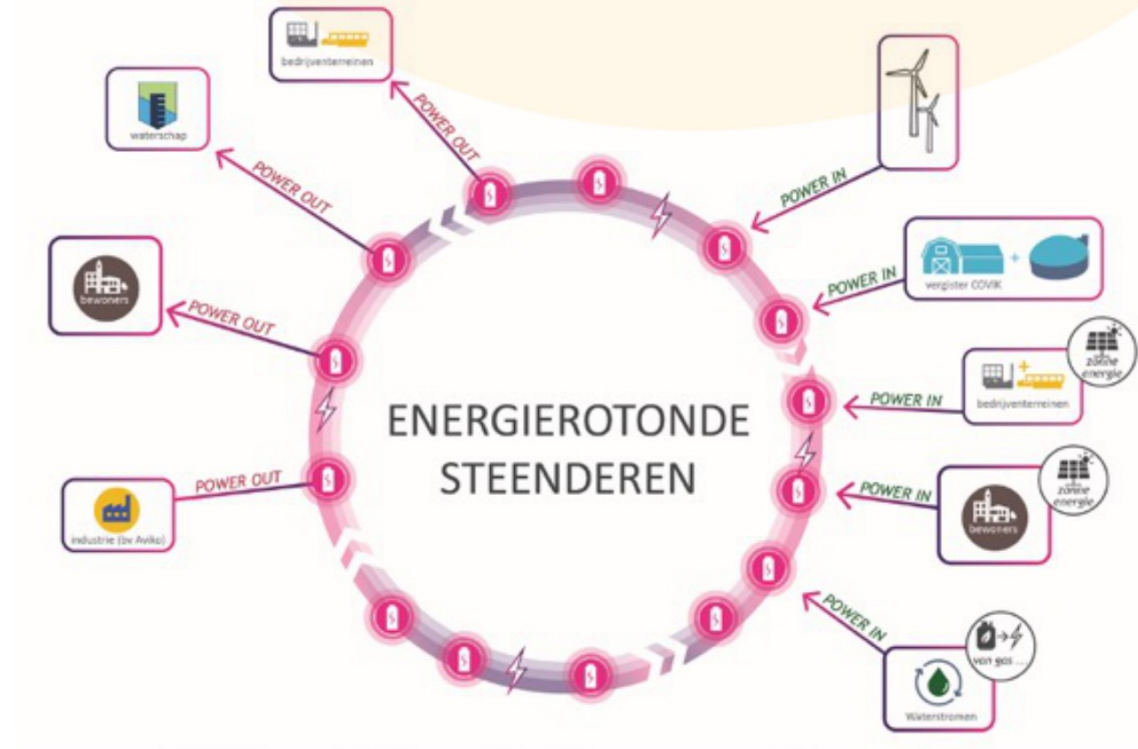

Grote betrokkenheid burgers en bedrijven.

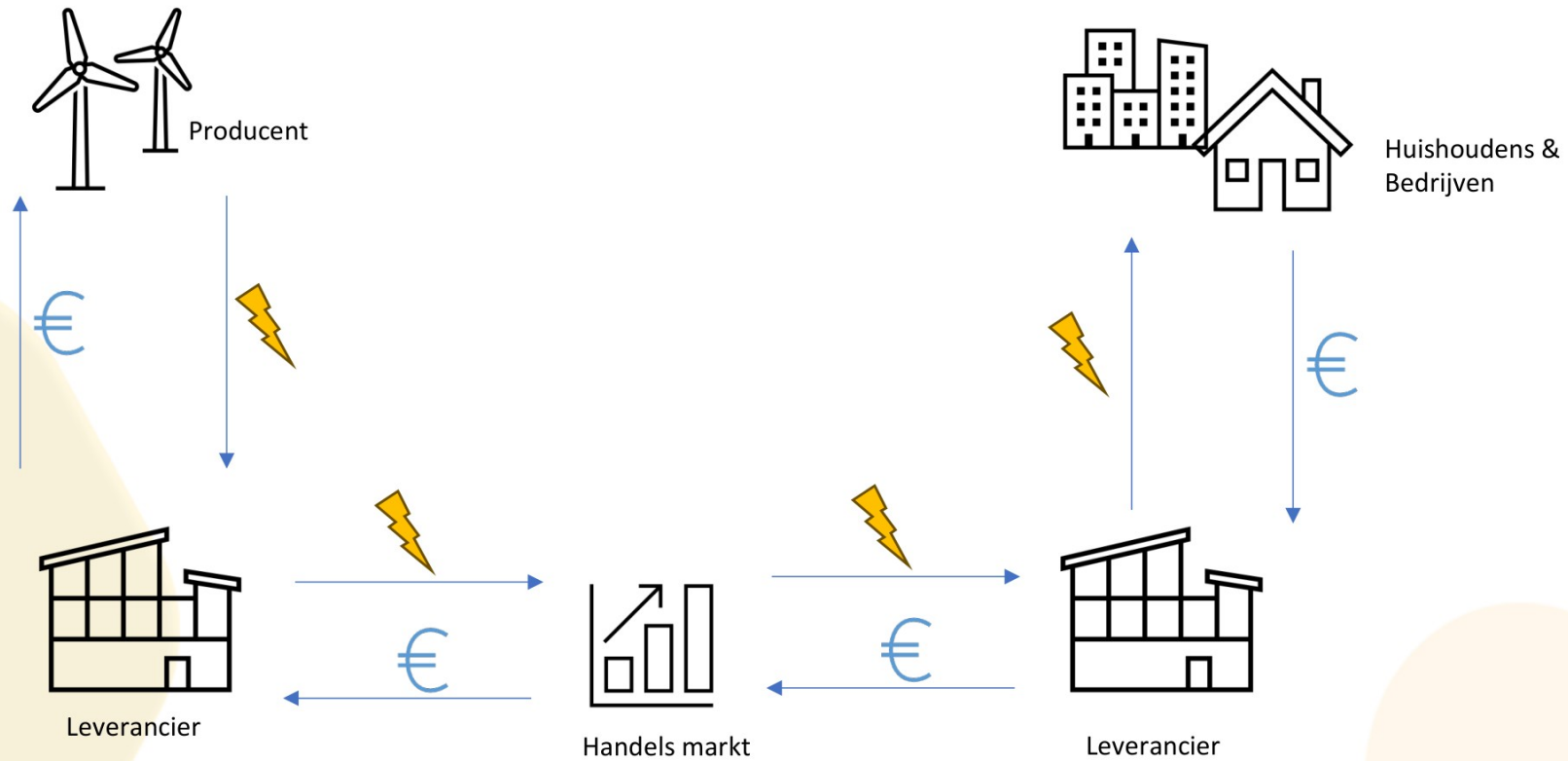
Energieopwek gebeurt decentral en uit hernieuwbare bronnen.

Slim energie delen is een vorm van energie delen gericht op minimaal elektriciteitstransport, waarbij de leden van de energiegemeenschap er voor zorgen dat de geproduceerde elektriciteit direct lokaal afgenomen, opgeslagen of geconverteerd wordt.

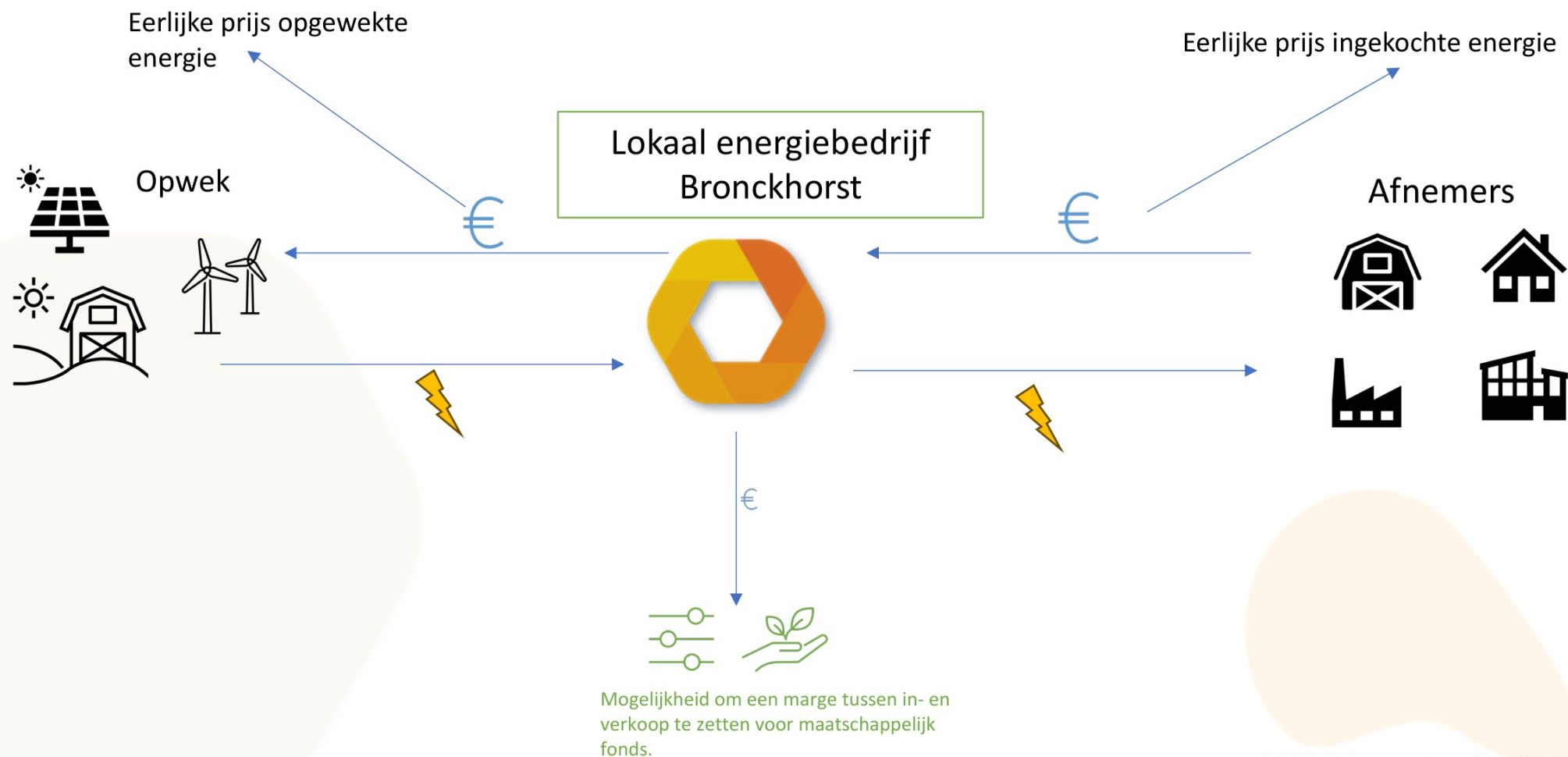

Huidige energie markt - schematisch

Lokaal energiebedrijf - schematisch

Huidige Energiebalans inwoners Steenderen

Energie niet afgestemd

Geen optimale energie mix

Slechte benutting energie
infrastructuur

Energieverdeling

In het eerste jaar

Weekly

⚡ Totale gedeelde energie ⓘ

In het eerste jaar

1,19 GWh

CO₂ Totale CO2-besparing ⓘ

In het eerste jaar

1,4 Mt CO₂e

💰 Totale bruto opgewekte incentives ⓘ

Cumulatieve waarde in 20 jaar

2,7 M€

Producenten

Gebaseerd op energie die aan het net wordt geleverd

2,63 GWh

Prosumers

Gebaseerd op energie van het net

570,94 MWh

Prosumers

Gebaseerd op energie die aan het net wordt geleverd

16,99 MWh

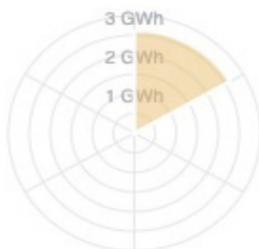
Consumenten

Gebaseerd op energie van het net

2,29 GWh

🏠 Energieproducenten ⓘ

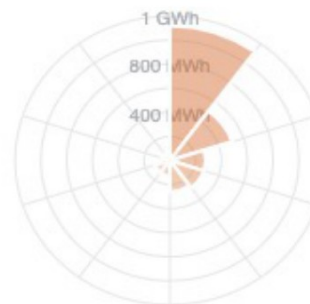
In het eerste jaar

- Zonnepark de Baakermat (Producent)
- Vrijstaand (Prosumer)
- Twee-onder-1-kap (Prosumer)
- Tussenwoning (Prosumer)
- Hoekwoningen (Prosumer)

🏠 Energieconsumenten ⓘ

In het eerste jaar

- Vrijstaand (Consument)
- Twee-onder-1-kap (Consument)
- Vrijstaand (Prosumer)
- Hoekwoningen (Consument)
- Tussenwoning (Consument)
- Twee-onder-1-kap (Prosumer)
- Appartementen (Consument)

Verkenning voor samenwerking

Platform maakt het mogelijk om een lokaal energiebedrijf op te zetten en creëert inzicht in vraag en aanbod

Beheerders van het elektriciteitsnet (Kabels in de grond en transformator stations)

Energieleveranciers met ACM vergunning.

Toegang tot energiemarkt

Lokaal energie bedrijf

Verbruik

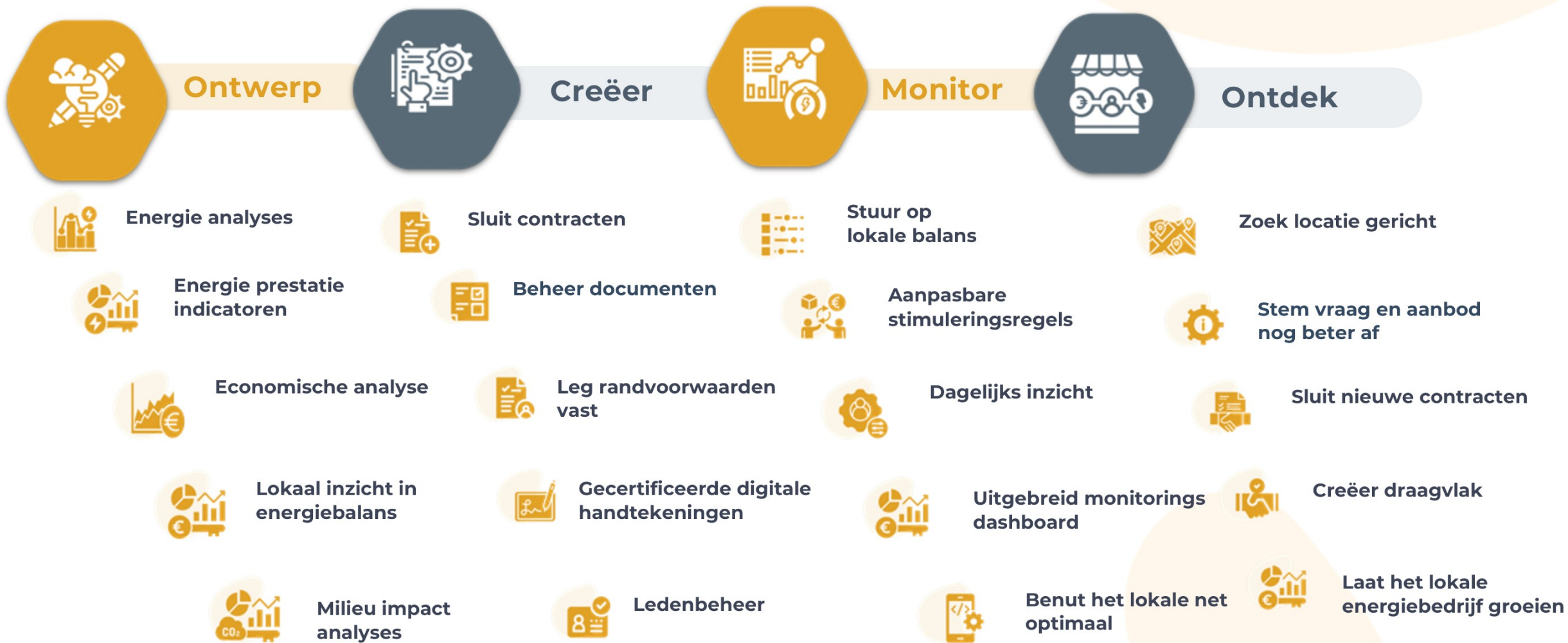

Opwek

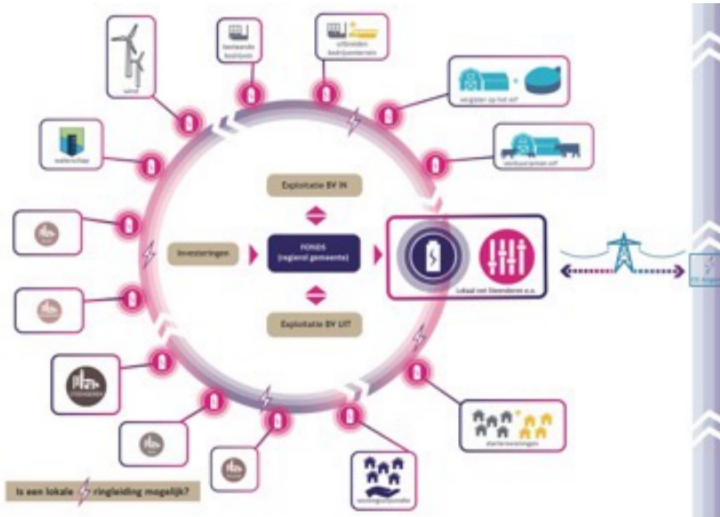

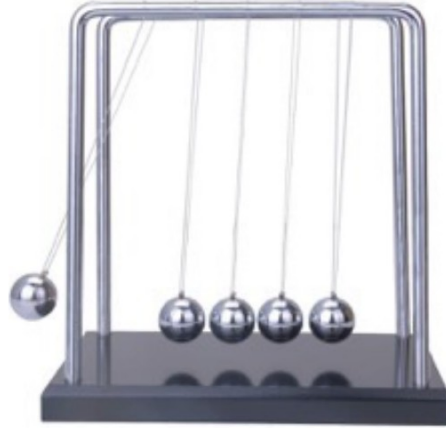
Integraal programmeren met Civitas Energie platform

Energierotonde

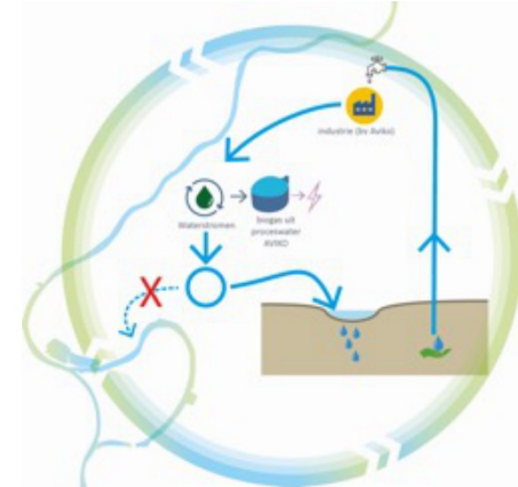

Raamwerk

operationeel, juridisch, financieel

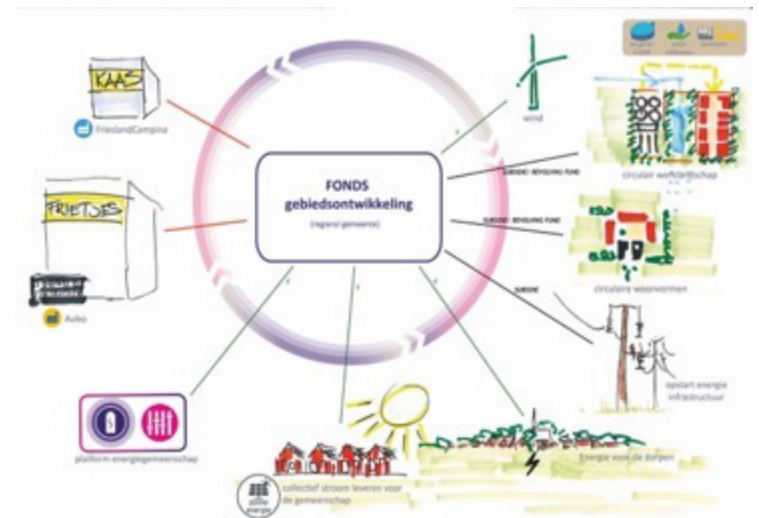
Waterrotonde

Nutrientenrotonde

Meekoppelkansen

5 thema's, 2 vragen:

1. Wat zijn uw ideeën / suggesties?
2. Wat heeft u nodig om mee te doen?

Onze ambitie

Steenderen 8rhk maakt met dit lokaal energiesysteem
een vliegende start naar **leveringszekerheid**

- met als 'plus' integrerende gebiedsontwikkeling & maatschappelijke return
- uitbreidbaar en kopieerbaar

gemeente Bronckhorst

11:45 wrap-up & lunch
in zaal Kruis - Ploeg

14 maart
volgende bijeenkomst